

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ПСИХІАТРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СЕКСОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з
науково-педагогічної
роботи

доцент Ірина СОЛОНИНКО

«24» _____ 2023р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ВБ 1.27 «ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ»
(вибіркова дисципліна)**

**підготовки фахівців другого (магістерського) рівня
вищої освіти
кваліфікації освітньої «Магістр медицини»
кваліфікації професійної «Лікар»
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»**

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри психіатрії,
психології та сексології
Протокол № 9
від «4» травня 2023 р.
Завідувач кафедри
Професор Ростислав БІЛОБРИВКА

Затверджено
профільною методичною комісією з
терапевтичних дисциплін
Протокол № 3
від «4» травня 2023 р.
Голова профільної методичної
комісії
Професор
Олена РАДЧЕНКО

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Білобровка Р. І. завідувач кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор;

Плевачук О. Ю. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

Карпінська Р. І. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

РЕЦЕНЗЕНТИ :

Негрнич Т. І. – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Ришковська Н.О. - доцент кафедри психіатрії і психотерапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Етичні проблеми в медицині» складена відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня* галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина» освітньої програми *магістра* медицини.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Навчальна дисципліна «Етичні проблеми в медицині» є теоретичним фундаментом побудови майбутньої успішної взаємодії лікаря та пацієнта, можливістю навчитися вести професійну діяльність згідно етичних принципів, вирішувати складні етичні питання в медичній сфері. Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестування, письмова або усна відповідь на контрольні питання, розв'язування ситуаційних задач і трактування та оцінка їх результатів. Підсумковий контроль знань студентів здійснюється по завершенню вивчення дисципліни заліком. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою, виставляється за багатобальною шкалою і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою в Україні. Навчальна дисципліна «Етичні проблеми в медицині» є вибірковою для студентів спеціальності 228 «Педіатрія». Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			СРС	Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Аудиторних				
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: Етичні проблеми в медицині Змістовий розділ 1	Зкредита / ECTS/ 90год.	12	18	60	3 курс (V або VI семестри)	залік

Предметом є етичні та юридичні положення конвенцій та законів, що регламентують права людини, загальні принципи медичної етики та деонтології.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Етичні проблеми в медицині» базується на вивченні студентами філософії, соціології, біоетики, закладає основи вивчення студентами медичної психології, соціальної психології, культурології, соціології, соціальної медицини і організації охорони здоров'я, а також ряду клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію з ними.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою викладання** вибіркової дисципліни є активне сприяння гуманізації медицини на основі формування світоглядних цінностей поваги та любові до людини, засвоєння аспектів етичної моделі біоетики, поглиблення знань тих, хто цікавиться питаннями моралі, також реалізація гуманістичного потенціалу біоетики, як науки, виховання у студентів-медиків, принципи цінності та гідності людського життя від зачаття до природної смерті.

1.2. **Основними завданнями** є розуміння основних принципів медичної етики та деонтології та формування позиції щодо неоднозначних питань в галузі практичної медицини та медичних наукових досліджень.

В результаті вивчення дисципліни «Етичні проблеми в медицині» студент **повинен знати**:

- Етичні принципи діяльності фахівця в практичній медицині;

- Знання та уміння для реалізації професійної діяльності у соціальній взаємодії, заснованій на гуманістичних та етичних засадах;
- Ідентифікацію майбутньої професійної діяльності як соціально значущої для здоров'я людини;
- Знати законодавчі документи, які регулюють відносини між суб'єктами у сфері охорони здоров'я на рівні держави та міжнародному рівні, виховання глибокої переконаності в необхідності неухильного дотримання етичних і моральних норм, правил і принципів у своїй практичній діяльності;
- Здійснювати професійне спілкування сучасною українською літературною мовою, використовувати навички успішної комунікації у ведення дискусії;
- Біоетичні принципи проведення наукових досліджень в медичній сфері, особливості проведення досліджень.

В результаті вивчення дисципліни «Етичні проблеми в медицині» студент **повинен вміти:**

- Вміти аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях;
- Дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності лікаря;
- Формувати повагу до життя та гідності здорової і хворої людини людини, інтереси людини завжди повинні враховуватися та цінуватися, ставитися вище від інтересів науки;
- Дотримуватися норм етичної комунікації у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, ефективно працювати у команді;
- Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності;
- Ідентифікувати та аналізувати конфліктні та ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, та визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна «Етичні проблеми в медицині»

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня вищої освіти дисципліна «Етичні проблеми в медицині» забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей:**

- інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- загальні:

- ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 3.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4.** Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 5.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 6.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 7.** Здатність працювати в команді.
- ЗК 8.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 10.** Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
- ЗК 11.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 12.** Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК 13.** Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
- ЗК 14.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку,

верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань у пацієнтів різного віку: немовлят, дітей, підлітків та дорослих.

ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань у дорослих, а також пацієнтів дитячого та підліткового віку.

ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів у дорослих, дітей та підлітків.

ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги дитині.

ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.

ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК 17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума (у т.ч. дітей і підлітків), сім'ї, популяції.

ФК 20. Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я дітей та дорослого населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації.

ФК 21. Зрозуміло та однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентності

№№	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5	6
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.					
Загальні компетентності					
1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного	Вміти проводити аналіз інформації, приймати	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення	Нести відповідальність за своєчасне

		навчання	обґрунтовані рішення, вміти набувати сучасні знання	цілей.	набуття сучасних знань.
2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
3	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців.	Відповісти за прийняття рішень у складних умовах
4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність своєчасне використання методів саморегуляції.
6	Здатність приймати обґрунтоване рішення;	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
7	Здатність працювати	Знати тактики	Вміти обирати	Використовувати	Нести

	в команді.	та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	и стратегії спілкування	відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
8	Здатність до міжособистісної взаємодії	Знати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати і навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
10	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати і інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
11	Здатність до пошуку, оцінювання та аналізу інформації з різних джерел.	Здатність проводити пошук джерел з допомогою інформаційних технологій	Вміти використовувати інформаційні технології та володіти навиками пошуку у науковометричних базах	Використовувати і інформаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за інформацію з науково доказових джерел, достовірність інформації.
12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і вимог об'язків.	Здатність наполегливо виконувати професійні завдання та обов'язки	Володіти професійними якостями та методами комунікації для виконання поставлених завдань та обов'язків	Використовувати і ефективні методи комунікації та менеджменту для вчасного та якісного виконання поставлених завдань та обов'язків	Нести відповідальність за наполегливість, вчасність та якість виконання поставлених завдань та обов'язків
13	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.	Знати соціальні та громадянські права та обов'язки в контексті гендерних проблем	Формувати громадянську позицію, вміти діяти відповідно до неї щодо гендерних переконань	Здатність доносити свою громадянську позицію, відстоювати свої переконання, виявляти та протистояти гендерній дискримінації	Нести відповідальність за свої соціальні дії, діяти згідно законів, які регламентують рівні можливості в контексті гендерних проблем
14	Здатність реалізувати	Знати свої	Формувати свою	Здатність	Нести

	исвоїправаіобов'язк иякчлена суспільств а, усвідомлюватицін ностігромадянськог о(вільного демократичного) суспільства та необхідність йогосталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини ігромадянинавУкраї ні.	соціальні та громадянські права та обов'язки	громадянську свідомість, діяти згідно принципів	доносити свою громадянську та соціальну позицію	відповідальні сть за соціальну та громадянську діяльність
15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	Знати основи етики та деонтології, володіти знаннями про історію та закономірності розвитку предметної області, знати основи здорового способу життя	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи у професійній діяльності, застосовувати і професійній діяльності принципи здорового способу життя	Здатність проводити професійну діяльність на основі принципів етики та деонтології, проводити інформаційну на навчальну діяльність щодо пропагування здорового способу життя	Нести відповідальні сть щодо виконання етичних та деонтологічни х норм і принципів у професійній діяльності, за підтримання власного фізичного та психічного здоров'я.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	Мати спеціалізовані знання про функціонування психічних процесів людини, особливості функціонування психічної сфери людини	Вміти провести огляд пацієнта, клінічну бесіду з дитиною, вміти проводити бесіду з родичами пацієнтів про особливості його психічного стану.	Ефективно формувати комунікаційну стратегію при спілкуванні з пацієнтом та родичами.	Нести відповідальніст ь за дотримання етичних принципів в спілкуванні з пацієнтом та його родичами
2	Здатність до визначення необхідного	Володіти знаннями про основні методи,	Вміти аналізувати результати досліджень та на	Обґрунтовано призначати обстеження та	Нести відповідальніст ь за правильну

	переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.	які використовую вко в психології для діагностики функціонування психічних сфер людини	підставі них формувати уявлення про функціонування психічних процесів людини, повідомляти пацієнта про діагноз та лікування	оцінювати результати	інтерпретацію досліджень у пацієнта та етичне інформування в процесі діагностичного та лікувального періодів
4	Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.	Визначати необхідний режим праці, відпочинку для пацієнта з соматичним чи психічним захворюванням. Визначати необхідний режим праці та відпочинку для медичних працівників. Знати ознаки синдрому «вигорання» та професійної деформації.	Надавати рекомендації щодо забезпечення якості життя особистості, що страждає захворюванням шляхом організації режиму праці та відпочинку. Надавати рекомендації іншим та дотримуватися їх щодо забезпечення якості життя, профілактики синдрому професійного вигорання та професійної деформації.	Розробляти індивідуальні плани людини, яка страждає соматичним захворюванням, з врахуванням її професійної діяльності та особливостей побуту. Розробляти індивідуальні плани ефективної працездатності та можливостей емоційного відновлення у медичних працівників	Дотримуватись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами щодо призначення режиму праці та відпочинку
5	Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань у пацієнтів різного віку: немовлят, дітей, підлітків та дорослих.	Мати спеціалізовані знання про метаболічні порушення та схеми призначення лікування при розладах харчової поведінки	Визначати характер харчування для пацієнтів з розладами харчової поведінки	Здатність забезпечувати лікувальні рекомендації щодо харчування для пацієнтів з розладами харчової поведінки	Нести відповідальність за обґрунтованість призначеного харчового режиму для пацієнтів з розладами харчової поведінки
6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань у дорослих, а також пацієнтів дитячого та підліткового	Мати спеціалізовані знання алгоритмів надання психологічної допомоги та методи психотерапевтичної корекції відношення	Вміти визначити та виокремити ефективні стратегії надання психологічної та психотерапевтичної допомоги дитині на основі доказових методів лікування. Вміти визначити та	Здатність проводити психологічну корекцію щодо типів відношення до хвороби та надавати психологічну та психотерапевтичну допомогу пацієнтам, які	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо принципів та характеру надання психологічної та психотерапевтичної допомоги

	віку.	пацієнта до хвороби. Мати знання щодо виникнення та ознак порушень психічного стану у медичних працівників внаслідок особливостей професійної діяльності	виокремити ефективні стратегії надання психологічної та психотерапевтичної допомоги медичним працівникам	страждають соматичними хворобами, надавати психологічну та психотерапевт псих допомогу медичним працівникам	пацієнтам, які страждають соматичними захворюваннями, медичним працівникам
7	Здатність до діагностування невідкладних станів у дорослих, дітей та підлітків.	Визначати стани, пов'язані з впливом надзвичайної ситуації, які потребують надання невідкладної медичної психологічної допомоги	Визначати алгоритм дій та стратегії спілкування при наданні допомоги пацієнтам у станах, пов'язаних з впливом надзвичайної ситуації	Вміти застосовувати знання, що визначають комунікативні стратегії при спілкуванні з пацієнтом, який опинився в умовах надзвичайної ситуації та зазнав негативного впливу на психічний стан	Дотримуватися етичних та юридичних норм при спілкуванні та діагностуванні стану, який потребує невідкладної психологічної допомоги у людини
8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги дитині.	Знання про клінічні симптоми невідкладних станів, які потребують надання екстреної медичної допомоги. Володіти знаннями про алгоритми надання невідкладної медичної допомоги згідно клінічних протоколів.	Визначати чіткий алгоритм дій надання невідкладної медичної допомоги на основі клінічних ознак при невідкладних станах.	Здатність надавати невідкладну допомогу, дотримуючись клінічних рекомендацій та враховуючи індивідуальні психологічні особливості пацієнта.	Нести відповідальність за вчасне та якісне надання екстреної медичної допомоги згідно клінічних рекомендацій при невідкладних станах
9	Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів пацієнтам в умовах	Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах	Визначати необхідність додаткових методів обстеження та консультацій фахівців різних профілів для якісного надання	Визначати та забезпечувати необхідність продовження лікування в амбулаторних чи стаціонарних умовах після надання

		надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.		екстреної медичної допомоги	екстреної невідкладної допомоги до стабілізації фізичного та психічного стану
10	Здатність до виконання медичних маніпуляцій.	Знання про виконання загальних медичних маніпуляцій (внутрішньом'язові та довенні ін'єкції тощо)	Вміти виконувати загальні медичні маніпуляції	Здатність до виконання медичних маніпуляцій та дотримання етичних принципів надання різних видів втручань	Нести відповідальність за виконання медичних маніпуляцій та етичного їх застосування
11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.	Володіти знаннями про труднощі в етичному контексті при проведенні медичних досліджень та призначенні діагностичних обстежень та лікування	Вміти оцінювати співвідношення користі та ризиків при призначенні лікування. Враховувати інтереси досліджуваної особи при проведенні наукових медичних досліджень, клінічних фармакологічних досліджень	Створювати безпечне довірливе середовище при спілкуванні з пацієнтом та родичами, пояснювати співвідношення користі та ризиків при призначенні лікування, враховуючи індивідуальні потреби. Детально описувати хід клінічних досліджень, можливості відмови особи, яка бере участь у дослідженні на кожному з його етапів	Брати відповідальність за створення безпечних умов та ефективної комунікації з пацієнтом та родичами щодо проведення медичних досліджень, призначення лікування
17	Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума (у т.ч. дітей і підлітків), сім'ї, популяції.	Володіти знаннями про негативні фактори, що пов'язані з фармакологічними та іншими видами лікування на стан психічного та соматичного здоров'я	Вміти визначати негативні фактори, що пов'язані з фармакологічним та іншими видами лікування на стан психічного та соматичного здоров'я	Здатність до оцінки факторів, що пов'язані з фармакологічним та іншими видами лікування на стан психічного та соматичного здоров'я, оцінка можливості мінімізації цих факторів	Нести відповідальність за виявлення негативних факторів впливу що пов'язані з фармакологічними та іншими видами лікування на стан психічного та соматичного здоров'я
20	Здатність до	Знати про	Вміти проводити	Ефективно	Відповідати за

	проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я дітей та дорослого населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації.	методи оцінки розповсюдженості психічних розладів серед дітей, володіти знаннями про збір та обробку даних епідеміологічних та медико-статистичних досліджень	медико-статистичне дослідження серед визначених груп дитячого населення	визначати основні завдання та працювати з отриманими даними в результаті проведення медико-статистичного дослідження	якість проведених досліджень та достовірність результатів
21	Зрозуміло та однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Володіти знаннями про комунікативні стилі та особливості інформування пацієнтів про лікувально-діагностичний процес, наукове дослідження.	Вміти провести первинне інтерв'ю з дітьми та родичами. Вміти ефективно формувати комплаєнс з пацієнтом, враховуючи вікові та індивідуальні психологічні особливості	Здатність ефективно та якісно доносити інформацію в різних життєвих ситуаціях та психологічних станах людини	Нести відповідальність за коректне, однозначне та доступне пояснення інформації про стан здоров'я, особливості наукового дослідження, а також методи, що використовуються в діагностичному процесі, принципи лікування, побічні дії фармакоterapiї та способи корекції лікування.
24.	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.	Знання дослідницької та лікувальної етики у роботі з пацієнтами дитячого віку та їхніми родичами	Вміти проводити ефективну комунікацію з пацієнтами, а також їхніми родичами на основі принципів медичної етики	Здатність до ефективної комунікації, формування доброго комплаєнсу, базуючись на принципах медичної етики з пацієнтами та їхніми родичами	Нести відповідальність за дотримання правл медичної етики в лікувально-діагностичному процесі з пацієнтами та їхніми родичами
25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність	Знання правових основ авторського права, принципів запобігання	Вміти самостійно виконувати освітню та наукову діяльність, викладати свої погляди, приймати	Здатність до доброчесного та відповідального виконання освітньої та наукової	Відповідальність за представлені результати діяльності, доброчесність,

	за достовірність отриманих наукових результатів	плагіату, фальсифікацій та корупційних дій	власні рішення, використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату	діяльності, отримання довіри та поваги серед колег та студентів	довіра та відповідальність за власні дії, відповідальність за використання засобів для визначення плагіату у наукових дослідженнях, проектах. Відповідальність за фальсифікації.
--	---	--	---	---	--

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Результати навчання для дисципліни.

Оволодіти сучасними знаннями щодо:

- Етичних принципів діяльності фахівця в практичній медицині;
- Можливостей для реалізації професійної діяльності у соціальній взаємодії, заснованій на гуманістичних та етичних засадах;
- Деонтологічних принципів роботи лікаря педіатра в професійному середовищі
- Знати законодавчі документи, які регулюють відносини між суб'єктами у сфері охорони здоров'я на рівні держави та міжнародному рівні, умов для неухильного дотримання етичних і моральних норм, правил і принципів у своїй практичній діяльності в педіатрії;
- Особливостей професійного спілкування, використання навичок успішної комунікації у веденні дискусії;
- Біоетичних принципів проведення наукових досліджень в медичній сфері, особливостей проведення досліджень

Вміти застосовувати знання в практичних ситуаціях

- Вміти аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях;
- Дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності лікаря;
- Формувати повагу до життя та гідності здорової і хворої людини, інтереси людини завжди повинні враховуватися та цінуватися, ставитися втще від інтересів науки;
- Дотримуватися норм етичної комунікації у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, ефективно працювати у команді;
- Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності;
- Ідентифікувати та аналізувати конфліктні та ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, та визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання.

Відповідність визначення стандартом результатів навчання та компетентностей

Результат навчання	Код	Код
--------------------	-----	-----

	програмного результату навчання	компетентності
Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.	ПРН - 1	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 4, ЗК - 5, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 8, ЗК -10, ЗК - 11, ЗК - 12, ЗК - 13, ЗК - 14, ЗК - 15, ФК - 1, ФК - 11, ФК -17, ФК - 21, ФК - 24, ФК - 25
Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.	ПРН - 2	ЗК - 4, ЗК - 6, ЗК - 10, ЗК - 11, ЗК - 12, ФК - 1, ФК - 11, ФК -17, ФК - 24
Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних (у т.ч. педіатричних) проблем.	ПРН - 3	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 10, ЗК - 11, ЗК - 12, ФК - 1, ФК -11, ФК -21, ФК - 24, ФК -25
Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).	ПРН -4	ЗК - 3, ЗК - 4, ФК - 6, ФК - 24
Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток дорослого пацієнта і дитини, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.	ПРН - 5	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 6, ЗК - 7, ФК -1, ФК -2, ФК - 6, ФК - 7, ФК - 8, ФК -11, ФК - 24
Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря- керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).	ПРН - 6	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 8, ФК -1, ФК - 6, ФК - 11, ФК -24
Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).	ПРН - 7	ЗК - 8, ФК -1, ФК - 2, ФК -24
Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3)	ПРН - 8	ЗК - 3, ЗК - 4, ФК - 6,

шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.		ФК -11, ФК - 24
Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.	ПРН - 9	ФК – 1, ФК – 4, ФК – 5, ФК - 6
Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування дорослих, дітей і підлітків на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПРН - 10	ЗК – 4, ФК – 6, ФК - 24
Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.	ПРН - 15	ЗК -7, ЗК – 8, ФК – 9, ФК -21
Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.	ПРН - 16	ФК -7, ФК – 10, ФК – 11
Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.	ПРН - 21	ЗК – 2, ЗК -10
Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.	ПРН-22	ЗК – 5, ФК – 17
Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.	ПРН - 23	ФК -17
Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.	ПРН- 25	ЗК – 5, ЗК – 6 ФК – 11, ФК -17, ФК -21
Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які можуть бути складними, непередбачуваними та потребувати нових стратегічних підходів; організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді з	ПРН - 26	ЗК – 1, ЗК – 3, ЗК – 5, ЗК – 6 ФК – 7, ФК – 9, ФК -11, ФК - 20

дотриманням позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.		
Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.	ПРН - 27	ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК - 15 ФК – 11, ФК -21,
Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.	ПРН-28	ЗК 12, ЗК -15

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ECTS.

Програма вибіркової дисципліни «Етичні проблеми в медицині» складається з 1 змістового розділу.

Етичні проблеми в медицині

Змістовий розділ 1. Етичні проблеми в медицині

Тема 1. Біоетика як наука. Мета, об'єкт досліджень та завдання біоетики

Тема 2. Основні принципи біоетики. Соціально-філософські питання аспекти біоетики.

Тема 3. Основні біоетичні проблеми сучасної медицини. Біоетичні проблеми в педіатрії.

Тема 4. Основи деонтології. Деонтологічні принципи діяльності лікаря педіатра

Тема 5. Особливості комунікації в медичному середовищі. Принципи комунікації з дітьми та їх родичами лікарем педіатром.

Тема 6. Лікарські помилки, їх види. Вплив лікарської помилки на здоров'я та якість життя пацієнта. Правова відповідальність лікаря.

Тема 7. Моральні та правові аспекти лікарської таємниці.

Тема 8. Конфлікти в медичному та науковому середовищах. Види конфліктів, шляхи превенції та способи вирішення.

Тема 9. Морально-правові та етичні аспекти проведення клінічних наукових досліджень. Принципи наукової доброчесності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	л	п	сам.р.
Етичні проблеми в медицині				
Змістовий розділ 1. Етичні проблеми в медицині				
Біоетика як наука. Мета, об'єкт досліджень та завдання біоетики	10	2	2	6
Основні принципи біоетики. Соціально-філософські питання аспекти біоетики.	12	2	2	8
Основні біоетичні проблеми сучасної медицини. Біоетичні проблеми в медицині.	12	2	2	8

Основи деонтології. Деонтологічні принципи діяльності лікаря	10	2	2	6
Особливості комунікації в медичному середовищі. Принципи комунікації з пацієнтом та їх родичами лікарем . Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії. Надання послуг раннього втручання.	12	2	2	8
Лікарські помилки, їх види. Вплив лікарської помилки на здоров'я та якість життя пацієнта. Правова відповідальність лікаря.	8	-	2	6
Моральні та правові аспекти лікарської таємниці.	8	-	2	6
Конфлікти в медичному середовищі. Види конфліктів, шляхи превенції та способи вирішення.	8	-	2	6
Морально-правові та етичні аспекти проведення клінічних наукових досліджень. Принципи наукової доброчесності.	10	2	2	6
Усього	90	12	18	60
Підсумковий контроль	Залік			

4. Тематичний план лекційних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Біоетика як наука. Мета, об'єкт досліджень та завдання біоетики	2
2.	Основні принципи біоетики. Соціально-філософські питання аспекти біоетики.	2

3.	Основні біоетичні проблеми сучасної медицини. Біоетичні проблеми, їх види, шляхи подолання.	2
4.	Основи деонтології. Приципи деонтології. Деонтологічні принципи діяльності лікаря.	2
5.	Особливості комунікації в медичному середовищі. Принципи комунікації з пацієнтами та їх родичами лікарем педіатром. Помилки у спілкуванні в медичному середовищі.	2
6.	Морально-правові та етичні аспекти проведення клінічних наукових досліджень. Принципи наукової доброчесності.	2
	Разом:	12

5. Тематичний план практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Біоетика, визначення, завдання, розділи біоетики	2
2.	Основні принципи біоетики. Соціально-філософські питання аспекти біоетики.	2
3.	Основні біоетичні проблеми сучасної медицини. Біоетичні проблеми.	2
4.	Основи деонтології. Деонтологічні принципи діяльності лікаря	2
5.	Особливості комунікації в медичному середовищі. Принципи комунікації, труднощі комунікації та їх подолання.	2
6.	Лікарські помилки, їх види. Вплив лікарської помилки на здоров'я та якість життя пацієнта. Правова відповідальність лікаря.	2
7.	Моральні та правові аспекти лікарської таємниці. Правова відповідальність за порушення лікарської таємниці.	2

8.	Конфлікти в медичному середовищі. Види конфліктів, шляхи превенції та способи вирішення.	2
9.	Морально-правові та етичні аспекти проведення клінічних наукових досліджень. Принципи наукової доброчесності.	2
	Разом:	18

6. Тематичний план самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Етапи становлення медичної етики на різних етапах розвитку суспільства. Правове регулювання діяльності лікаря. Нормативно-правові документи, які регламентують діяльність лікаря.	6
2.	Принцип автономії в біоетиці. Особливості отримання інформованої згоди.	8
3.	Біоетичні проблеми репродуктології, трансплантології та генетики.	8
4.	Покликання лікаря, лікарський обов'язок, роль особистості медичного працівника	6
5.	Особливості спілкування з пацієнтами в лікувально-діагностичному процесі. Принципи інформування пацієнтів та родичів про складний діагноз. Аспекти помирання.	8
6.	Професійна незалежність лікаря. Питання морального вибору, юридичних свобод.	6
7.	Етичний кодекс лікаря України. Лісабонська декларація про права людини.	6
8.	Основні шляхи вирішення конфліктів, що виникають в медичному середовищі	6

9.	Порушення правових аспектів проведення наукових досліджень, відповідальність лікаря.	6
	Разом:	60

7. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

8. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- За домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- В залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також:
- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;
- бліц-опитування;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- реферативні виступи;
- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей, презентацій або захисту реферативних робіт.

9. Методи контролю

Методи і форми контролю та оцінювання успішності студентів з дисципліни здійснюється за допомогою стандартизованих методів контролю: тестування, структуровані письмові роботи, робота з медичною документацією, контроль практичних навичок. Методи контролю містять – поточний контроль на практичному занятті (за допомогою 10-ти тестових завдань), за правильну відповідь на 9-10 тестів студент отримує оцінку «відмінно», 8-7 тестів – «добре», 6-5 тестів – «задовільно», 4 -0 тестів – «незадовільно».

Самостійну роботу студент виконує після завершення аудиторної частини заняття. Підсумковим контролем засвоєння дисципліни є залік.

10. ВИДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль

Завданням поточного контролю є перевірка рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи: засвоєння відповідного навчального матеріалу, набуття знань та сформованості навичок вирішення конкретних питань та ситуацій, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати сутність змісту матеріалу заняття, сформованості вмінь виконувати необхідні практичні навички і маніпуляції, публічно чи письмово обґрунтовувати власну точку зору, уміння працювати в команді, здатність нести відповідальність за надані рекомендації та прийняті рішення тощо. Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності студента та набутих ним компетентностей (знання, уміння, навички тощо), що включає контроль вхідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки та результати вихідного контролю рівня знань. Форми проведення поточного контролю визначаються кафедрою і відображаються у навчальній програмі відповідної дисципліни.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Видами поточного контролю є: тестові завдання, типові ситуаційні задачі, структуровані письмові відповіді, оцінка практичних навичок.

Методи контролю(до методів контролю)

Теоретичних знань:

- тестування письмове та комп'ютерне (MISA),
- індивідуальне опитування, співбесіда,
- структуровані за змістом письмові роботи.

Практичних навичок та умінь:

- контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок, передбачених планом практичної підготовки студента з дисципліни;
- аналіз лабораторних та інструментальних досліджень;

11. Форма підсумкового контролю успішності

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік, який виставляється за результатами поточного контролю на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання самостійних робіт. Результат заліку відображається як «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність 120 балів.

Критерії оцінювання

Оцінка 5 («відмінно») – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі та всебічні знання теми, аналізує наукові джерела, критично мислить, вміє імплементувати теоретичні знання у практичну діяльність.

Оцінка 4 («добре») – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає вивчений матеріал, добре володіє практичними навичками, проте може допускатися певних неточностей та похибок.

Оцінка 3 («задовільно») – студент базово опанував навчальний матеріал, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, проте, допускається значних помилок у теоретичних знаннях та виконанні практичних навичок.

Оцінка 2 («незадовільно») – студент не опанував теоретичний матеріал, не вміє виконувати практичних навичок, не орієнтується в навчальній літературі.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 120 балів, максимальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 200 балів.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 120 балів.

Під час оцінювання враховуються бали, які студент отримав під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з

оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”. Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні. Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою)

13. Методичне забезпечення

1. Плани практичних занять та конкретні цілі
2. Конспект лекцій
2. Завдання для самостійної роботи студентів
3. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів, ситуаційні задачі
4. Перелік практичних навичок, що підлягають обов'язковій перевірці

14. Перелік навчально-методичної літератури

Основна

1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., випр. — К, 2017. — 392 с.
2. Білоконь С.В. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / — Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. — 155 с.
3. Загальна психологія, Т.В. Дуткевич — Україна, 2019
4. Основи загальної та медичної психології у вищій школі / Навч. посіб. / за ред. Р.І. Білобровки — 2018. — 286 с.
5. Засєкіна Л.В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособове спілкування. — Медицина, 2018. — 216 с.
6. Медична психологія, С.Д. Максименко, Я.В. Цехмістер — Україна, 2018
7. Медична психологія, Г.Я. Пилягіна - 2020 - Україна
8. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: - підручник — І.Я. Губенко, О.С. Карнацька, О.Т. Шевченко. — 3-є видання. 2020
9. Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. Секрети успішного спілкування / Л. Кінг, Б. Гілберт. — 2019: Моноліт-Bizz, 204.
10. Зарицька В.В. Психологія конфлікту. Навчальний посібник. — Видавництво Гельветика, 2019. — 320 с.
11. Лазуренко О.О. Психологія емоцій. — Видавництво «КнигаПлюс», 2018. — 264с.
12. Roehner J., Shulz A. Psychology of communication. Springer Nature Switzerland. — 2021. — 128 p.
13. Covey C., Manson D. Communication Psychology: A 4 In 1 Books Collection, Learn How to Communicate Intelligently and Become More Relevant and Persuasive In Your Communication with Emotional Intelligence. — Ind. Publ. — 2019 — 253 p.

Додаткова

1. Психологія особистісного ставлення майбутнього лікаря, М. Філоненко — Україна, 2019
2. Біологія поведінки, Роберт Сапольскі, 2021

3. Основи клінічної психології. Г.М. Закалик, О.В. Войцеховська, Н.М. Шувар- Львівська політехніка, 2021
4. Поліщук В.М. Психологія сім'ї. Підручник. – Університетська книга, 2021. - 248 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://prometheus.org.ua>
2. <https://mh4u.in.ua>
3. <https://psylib.kiev.ua>
4. <https://ipz.org.ua>
5. <https://oxfordhandbooks.com>
6. <https://efpa.eu>